

Sygn. akt I PK 285/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa A. B.
przeciwko P. Spółce z o.o. z siedzibą w K.
o odszkodowanie i odprawę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu
z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt V Pa 21/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kaliszu wyrokiem z 5 marca 2014 r., IV P 258/13, zasądził od pozwanego P. Spółki z o.o. w K. na rzecz powoda A. B. kwotę 10.865,58 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę i taką samą kwotę tytułem odprawy pieniężnej.

W wyniku uwzględnienia apelacji strony pozwanej Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z 5 czerwca 2014 r., V Pa 21/14, zmienił zaskarżony wyrok Sądu

Rejonowego w ten sposób, że oddalił powództwo o odprawę pieniężną i orzekł o kosztach procesu.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu powoda jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w całości.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach: 1) naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm.) w związku z art. 6 k.c. i 300 k.p., przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że na pracowniku dochodzącym odprawy na podstawie art. 10 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 w związku z art. 1 tej ustawy spoczywa ciężar dowodu w zakresie wykazania, że do rozwiązania z nim stosunku pracy doszło z przyczyn niedotyczących pracownika, w sytuacji gdy pracodawca wskazuje fikcyjną, pozorną przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę; 2) naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie: art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., przez pominięcie przez Sąd drugiej instancji dowodów, które stanowiły dla Sądu pierwszej instancji podstawę wydania wyroku uwzględniającego powództwo oraz wydanie przez Sąd drugiej instancji orzeczenia z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji; art. 386 § 4 k.p.c. przez nieuchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i nieprzekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Konieczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący podniósł, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył art. 382 k.p.c., gdyż kwestionując zasadność odprawy pieniężnej przyznanej przez Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do przyczyn rozwiązania stosunku pracy „niedotyczących pracownika” wskazanych przez Sąd pierwszej instancji, tj. trudnej sytuacji ekonomicznej pracodawcy, w tym utraty znacznego kontraktu i restrukturyzacji zatrudnienia. Ponadto Sąd drugiej instancji nie odniósł się w powyższym zakresie do wszystkich ustaleń Sądu pierwszej instancji i nie ustosunkował się do zebranego w sprawie materiału dowodowego przez wyjaśnienie, na jakich dowodach oparł podstawę faktyczną wyroku, i podanie

przyczyn, dla których innym dowodom przeprowadzonym przed Sądem pierwszej instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

W ocenie skarżącego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika również z naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w związku z art. 6 k.c. i 300 k.p., ponieważ Sąd drugiej instancji uznał, że ciężar dowodu w zakresie udowodnienia, że do rozwiązania stosunku pracy doszło z przyczyn niedotyczących pracownika, obciąża powoda, a okoliczność, że powodowi jako pracownikowi zostało przyznane prawomocnym wyrokiem odszkodowanie z tytułu wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę (art. 45 i 47¹ k.p.) nie uzasadnia zasądzenia odprawy pieniężnej na podstawie ustawy o zwolnieniach grupowych.

Skarżący wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez oddalenie w całości apelacji strony pozwanej oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Odpowiedź na skargę kasacyjną wniósł w imieniu strony pozwanej jej pełnomocnik, wnosząc o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Istotą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) jest wykazanie przez skarżącego okoliczności, które podlegają badaniu przez Sąd Najwyższy podczas tzw. przedsądu, czyli wstępnego badania sprawy, mającego na celu stwierdzenie występowania jednej z przesłanek skargi wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a mianowicie: 1) istotnego

zagadnienia prawnego, 2) potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, 3) nieważności postępowania albo 4) oczywistej zasadności skargi.

Przedstawione przez skarżącego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o konieczności, a nawet potrzebie jej merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Pełnomocnik skarżącego uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tym, że skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji naruszył art. 382 k.p.c. oraz art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2009 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, w związku z art. 6 k.p. i 300 k.p.

Przedstawione uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sytuacji, gdy przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, wniosek ten powinien zawierać odpowiedni wywód prawny opisujący, w czym wyraża się ta „oczywistość”, a ponadto przedstawienie argumentów wykazujących tę oczywistość. Skarżący powinien zatem wykazać kwalifikowany charakter naruszenia prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49), ponieważ przesłanką uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest samo naruszenie prawa, lecz sytuacja, w której zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, co czyni skargę oczywiście uzasadnioną. Z tego względu w skardze kasacyjnej należy w sposób przekonujący wykazać, że zastosowanie przepisu prawnego błędnie interpretowanego spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230).

Przedstawiona w skardze argumentacja prawna nie daje podstaw do przyjęcia, że skarga jest „oczywiście uzasadniona” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Uzasadnienie skargi kasacyjnej stanowi w istocie zakwestionowanie ustaleń

faktycznych Sądów orzekających w sprawie, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie może stanowić podstawy kasacyjnej.

Odnosząc się kolejno do podniesionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania „oczywistych naruszeń” przepisów, należy stwierdzić, że w sprawie nie można dopatrzyć się oczywistego naruszenia art. 382 k.p.c. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie zachodzi wtedy, gdy skarżący dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołuje się na zarzuty dotyczące naruszenia takich przepisów prawa procesowego, które mają charakter ogólnych dyrektyw wyznaczających istotę postępowania apelacyjnego. Do takich przepisów zalicza się w szczególności art. 382 k.p.c. (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 365/13, LEX nr 1646124).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wbrew zarzutom skarżącego, wynika, że Sąd drugiej instancji odniósł się do przyczyn rozwiązania stosunku pracy „niedotyczących pracownika” wskazanych przez Sąd pierwszej instancji, w tym sytuacji ekonomicznej pracodawcy. Sąd pierwszej instancji stwierdził istnienie przyczyn ekonomicznych jako uzasadnienia rozwiązania z powodem stosunku pracy, przyjmując jednocześnie, że wpływ na to miała utrata przez powoda stopnia niepełnosprawności oraz prawa do renty. Sąd Rejonowy ocenił, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było nieuzasadnione, ponieważ wpływ na to miało pozbawienie powoda stopnia niepełnosprawności. W ocenie Sądu drugiej instancji utrata przez powoda stopnia niepełnosprawności i prawa do renty oznacza przyczynę dotyczącą pracownika a nie pracodawcy. Ponadto Sąd Okręgowy wywiódł, że przeciwko uznaniu ograniczania zatrudnienia kierowców przez pozwanego jako przyczynie wypowiedzenia umowy o pracę powodowi świadczą przyjęcia kierowców do pracy w okresie wypowiedzenia powodowi umowy o pracę. Sąd drugiej instancji odniósł się również do przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że przyczyną zwolnienia powoda było zmniejszenie zatrudnienia ze względów ekonomicznych z powodu utraty kontraktu na przewozy na tak zwanej „trasie koprowej”. Sąd drugiej instancji stwierdził, że utrata kontraktu na obsługę tej trasy miała miejsce dopiero po wypowiedzeniu powodowi umowy o pracę. Sąd Okręgowy uznał, że Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił stan zatrudnienia w pozwanej Spółce, wliczając zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia, oraz pominął przy

ustalaniu stanu faktycznego sprawy, a następnie przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, pismo procesowe pozwanego z 16 października 2013 r., do którego załączone zostało zestawienie zmian kadrowych w grupie kierowców za okres od 11 maja 2013 r. do 30 września 2013 r., przedstawione przez pozwanego jako uzasadnienie i wyjaśnienie przyczyn zmian zatrudnienia w grupie kierowców. W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy błędnie oparł swoje ustalenia dotyczące redukcji zatrudnienia o blisko 10%, w okresie od czasu wręczenia powodowi wypowiedzenia do października 2013 r., na podstawie liczby ubezpieczonych zgłaszanych do ZUS, obejmującej liczbę zatrudnionych w ramach stosunku pracy oraz zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia, opierając się w tym względzie na informacji ZUS, która obejmowała wszystkie osoby zgłoszone do ubezpieczenia przez pozwanego. Sąd Okręgowy uznał przy tym, że okoliczność ta nie miała dla rozpoznania żądania powoda o odprawę istotnego znaczenia, gdyż art. 8 ustawy o zwolnieniach grupowych znajduje również zastosowanie w przypadku zwolnień indywidualnych, gdy zwolnienia w okresie nieprzekraczającym 30 dni obejmują mniejszą liczbę pracowników niż określona w art. 1 ustawy.

Przy takich ustaleniach i ocenach nie sposób się doszukać oczywistego naruszenia prawa przez Sąd Okręgowy i oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W sprawie nie można również dopatrzyć się oczywistego naruszenia art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w związku z art. 6 k.c. i 300 k.p., ponieważ, jak podnosi skarżący, Sąd drugiej instancji błędnie uznał, że ciężar dowodu w zakresie ustalenia, że do rozwiązania stosunku pracy doszło z przyczyn niedotyczących pracownika, obciąża powoda, a okoliczność, że powodowi jako pracownikowi zostało przyznane prawomocnym wyrokiem odszkodowanie z tytułu wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę (art. 45 i 47¹ k.p.) nie uzasadnia zasądzenia odprawy pieniężnej na podstawie ustawy o zwolnieniach grupowych.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, prawomocne zasądzenie na rzecz zwalnianej osoby odszkodowania z tytułu bezzasadnego wypowiedzenia umowy o pracę bez jednoczesnego udowodnienia przez pracownika istnienia innej niż podana w oświadczeniu woli pracodawcy

przyczyny rozwiązania stosunku pracy, i to przyczyny wyłącznej, nie upoważnia do uwzględnienia powództwa o odprawę pieniężną z art. 8 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o zwolnieniach grupowych. Korzystny dla pracownika wynik sporu o odszkodowanie z art. 45 § 1 k.p. nie przesądza o zasadności równocześnie dochodzonego roszczenia o odprawę pieniężną z art. 8 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2008 r. I PK 22/08, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 32).

Zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez Sąd pierwszej instancji, zaakceptowanymi w tym zakresie przez Sąd Okręgowy, podana powodowi przyczyna rozwiązania umowy o pracę – ogólnikowo przedstawiona, jednak znana powodowi jako nierealizowanie pięciu tras na odcinku K., Polska – K.1, Słowenia – K., Polska w czasie 4 tygodni – nie była rzeczywista, ponieważ pracodawca poczynił błąd w obliczaniu wykonania trasy w przypadku powoda. Z tego powodu Sąd pierwszej instancji uznał, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było nieuzasadnione i z tego tytułu zasądził na jego rzecz odszkodowanie. Przyznanie odszkodowania nie miało związku z naruszeniem przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych, nie wynikało również z przyjęcia, że powód został zwolniony w ramach zwolnień grupowych. Na podstawie ustalonego w sprawie stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że powód nie wykazał, aby do rozwiązania z nim umowy o pracę doszło z przyczyn go niedotyczących na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Kwestia prawdziwości przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę należy do sfery ustaleń faktycznych, które nie zostały skutecznie zakwestionowane w skardze kasacyjnej.

W ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, przytoczonych powyżej, nie można uznać skargi za oczywiście uzasadnioną jako powołującą się na oczywiste naruszenie prawa.

Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wprowadzone zostało w związku z instytucją tzw. przedsądu. Ma ono umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną

przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia (dopuszczenia) jej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06, LEX nr 198753). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. O tym, czy skarga kasacyjna zawiera niezbędny dla niej element, o którym mowa we wspomnianym przepisie, decyduje nie tyle użycie w niej określeń nawiązujących do ustawowo sformułowanych wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej, ile merytoryczna ocena argumentów przytoczonych w skardze, które powinny w sposób wyraźny i przekonujący świadczyć o tym, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności opisanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., uzasadniających rozpoznanie jej przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie nie zostało przez skarżącego wykazane, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).